

ENSENYAR A JUGAR ◻ ◻ ◻ ◻

Els nens, neixen sabent jugar o n'han d'aprendre?

La pregunta pot semblar sobrera, perquè el joc és tan antic com la humanitat. Tanmateix cada vegada hi ha més pares que es lamenten que els seus fills s'avorreixen i no saben entretenir-se.

Concha Maiztegui de la Universitat de Deusto ens diu: *Els nens, en general, saben jugar; el que cal es deixar-los que juguin.* Molts altres autors, psicòlegs i pedagogs, afirmen que el joc és un impuls primari, una capacitat que tenen els nens d'una manera espontània. Encara que ens adverteixen que com qualsevol altra capacitat (pensar, escoltar, estimar...) necessita un desenvolupament.

I és en aquest desenvolupament on els especialistes atribueixen un paper decisiu als pares, no tant com a ensenyants sinó com a estimuladors del joc. En els primers mesos de vida tot el joc ha d'estar motivat per l'adult perquè el nen aprèn per imitació. Com més motivadora sigui la llar, més ric serà el joc dels nens.

Però no n'hi ha prou en obrir la porta del joc i de la imaginació. Els pares han de fer molt més. Els pares han d'assumir el joc com una part més de l'educació dels seus fills,

perquè a partir de l'aprenentatge que tinguin en aquesta etapa sobre com cal jugar o com s'han de cuidar les joguines, dependrà bastant que més tard sàpiguen jugar i entretenir-se tots sols. *Cal donar-los espai i temps per jugar, proporcionar-los companys de joc i facilitar-los joguines ben escollides,* diu Imma Marín.

Donar-los espai no és muntar-los una habitació específica per jugar. *Cal donar-los espais de relaxació psicològica on els nens sàpiguen que allà és possible l'error, i que mentre juguen no seran jutjats.* L'espai físic també compta. El temps també és important. Difícilment un nen s'acostumarà a fer trencaclosques si cada vegada que en comença un, el criden per anar a sopar i l'ha de desmuntar. La qüestió és que vivim en una societat que valora la utilitat de tot i els pares prioritzen poc el temps de joc, potser perquè d'entrada, sembla inútil. S'estimen més dedicar el temps d'oci dels nens a altres activitats «útils»:

música i dansa si pensen en la cultura, bàsquet i natació, si pensen en la salut, anglès i informàtica, si pensen en el desenvolupament cognitiu, ironitza Imma Marín. Amb aquestes activitats, al nen no li queda temps lliure.

I els especialistes insisteixen en la necessitat de donar temps de joc lliure, perquè aprenguin a entretenir-se, a organitzar-se sols, a resoldre problemes i desenvolupar la seva autonomia. Els nens ha de tenir companys de joc i els pares han d'ajudar en aquest aspecte. Però han de ser els mateixos pares aquests companys de joc? Han de jugar amb ells? Victoria del Barrio és contundent: *Cal jugar amb els fills si no tenen alternativa, però és millor que juguin entre iguals.* Les raons són: el joc s'ha de compartir amb altres que gaudeixin igual; en segon lloc, quan juguen alguns nens junts han de distribuir papers, posar-se d'acord en unes normes, resoldre problemes i així aprenen a conviure i a compartir. Perquè si el nen juga sol, desenvoluparà un sentiment d'omnipotència, si juga amb els pares, creixerà sobreprotegit i li costarà més socialitzar-se. Però el temps és un bé escàs actualment i als pares els costa trobar altres nens amb qui puguin compartir els jocs. Per això cada vegada hi ha més pares que pregunten a partir de quina edat el nen pot jugar sol. Imma Marín diu que mai; seria com

preguntar a la persona que ho diu quantes vegades han anat sola al cinema el darrer any. Perquè el cinema com el joc, és avorrit si hi vas sol, però si ho fa en companyia els beneficis es multipliquen. Abans era més fàcil evidentment, però cal fer un esforç perquè sigui possible la trobada amb altres infants.

De tota manera el joc entre iguals no exclou el joc en família. De fet, en una època en la qual molts pares i mares no tenen massa temps per dedicar als fills, el joc pot servir per ampliar el camp d'acció de les relacions pares-fills. El joc millora el coneixement mutu, permet el diàleg i crea llaços més entranyables. *Però si jugues, jugues, al seu nivell, gaudint junts, no per obligació* –diu Marín.

Les joguines no són imprescindibles, però poden ser un gran estímul. I en aquest camp els pares tenen una tasca rellevant. Tan important és triar bé la joguina, segons els gustos, l'edat... com fer atractiu el moment de donar-li, o llegir junts les instruccions i fer-ho junts o completar el regal amb algun accessori. A vegades els criteris i interessos dels pares no coincideixen amb els dels fills. Per això els nens des de ben petits acumulen joguines, perquè les hi han regalat fora de temps, o massa d'hora o massa tard, o són massa complicades o són del gust o del criteri dels pares.

Cal donar-los espai i temps per jugar, proporcionar-los companys de joc i facilitar-los joguines ben escollides.

Quan els pares juguen amb els fills, han de jugar de veritat, al seu nivell, implicats i gaudint junts, no per obligació.

RECOMANACIONS

- + Els fills han d'escollir lliurement les seves joguines; i no cal imposar-los els propis gustos.
- + El nen ha de jugar amb les seves joguines. Si es compra una joguina és per a ell, perquè jugui quan li vingui bé, no és una joguina d'exhibició, ni perquè jugui el pare o la mare.
- + La joguina més cara no és sempre la millor. Cal que hom s'informi de les joguines, segons l'edat, la maduresa o els interessos del nen.
- + Les joguines no ensenyen a jugar. Els pares han d'ensenyar als seus fills les accions lúdiques.
- + Cal ensenyar a compartir les joguines amb els amics i promoure el joc en grup.
- + Cal frenar les actituds consumistes –que nosaltres ensenyem sense voler– dels nens respecte les joguines. I és convenient ensenyar-los que a la vida no es pot tenir tot, ni es pot tenir qualsevol cosa ara mateix.
- + Cal evitar comportaments sexistes. Mare i pare han de jugar indistintament amb els fills i les filles.

A CADA EDAT

0 a 2 ANYS En aquesta edat els jocs són l'instrument per acostar el nen al món a través dels sentits. La funció dels PARES serà la de promoure noves experiències, motivar, afavorir un tipus de joc concret, ensenyar-li que tregui totes les possibilitats lúdiques d'una joguina... Les JOGUINES més idònies són les que desenvolupen els sentits (vista, oïda, tacte); localitzar sons, colors i imatges, reproduir sons verbals per imitació o expressar-se amb gestos. Joguines amb diferents textures, elements sonors, ninots de drap, coses per manipular, caminadors... A partir dels dos anys els trencaclosques, les construccions, la plastilina, els contes...

3 a 5 ANYS A partir d'aquesta edat els PARES han d'acompanyar més el joc. Han de seguir motivant i guiant, però a més poden compartir el joc. Ara descobreixen l'entorn familiar, xerren i pregunten, tenen més habilitat física, mostren sentiments en els jocs i comencen a compartir-los amb els amics. Les JOGUINES més adequades són els patins, els tricicles, pissarres, ninots amb accessoris, titelles, disfresses, trencaclosques, camions i jocs de taula senzills.

6 a 8 ANYS En aquestes edats el paper dels PARES és compartir i competir, afavorir el joc en el qual els fills puguin mostrar-se com són i ensenyar a seguir i respectar les normes. Ara augmenta la curiositat dels infants, creen mons imaginaris, fan activitats de grup i ja poden llegir, dibuixar, escriure, sumar... Això obre la porta a JOCS de preguntes i respostes, de memòria, de cartes, experiments, microscopis... També és un bon moment pels trens i els cotxes teledirigits, les pilotes, les bicicletes, els estels...

MÉS de 9 ANYS A partir d'aquest moment els PARES han de tenir el paper d'autèntics companys de jocs: no n'hi ha prou amb la motivació. El nen ha de sentir-los com a jugadors entregats i entusiastes, que competeixen i cooperen quan cal, tot gaudint del joc. Els nens ja són capaços d'activitats més complexes i s'interessen pels amics, pels clubs i les col·leccions. Les JOGUINES més idònies són els monopatis, les bicicletes, els jocs d'estratègia, les maquetes, els jocs audiovisuals i electrònics...

EL JOC APORTA...

...AL NEN

RIURE

El joc és una font de satisfacció, de diversió i de plaer; afavoreix el desenvolupament d'actituds lúdiques a la vida.

CURIOSITAT

Estimula la curiositat, que és el motor de l'aprenentatge.

AUTOESTIMA

Jugar suposa estar actiu, prendre decisions, superar reptes, i tot això aporta confiança i autoestima.

LLIBERTAT

És la porta d'entrada i de sortida de la realitat. Permet expressar opinions i sentiments sense fer mal. Es poden fer errors i no passa res.

SOCIALITZACIÓ

Facilita la trobada amb altres i permet interioritzar les normes i les pautes de comportament.

EMPATIA

Reforça la capacitat de posar-se en el lloc de l'altre.

ENERGIA

Evita l'avorriment, refà del cansament i proporciona distensió.

APRENTATGE

Facilita el desenvolupament psicomotriu, del llenguatge i és com un assaig de la vida real.

...I ALS PARES

COMUNICACIÓ

Obre vies de comunicació i permet exterioritzar les expressions d'afecte, les emocions, d'una forma natural i espontània.

COMPLICITAT

Jugar en família obliga a organitzar-se i compartir per a construir junts un clima de respecte i cooperació.

DESINHIBICIÓ

Es pot actuar de forma espontània, natural, sense por de l'error.

EVASIÓ

Es tracta d'una activitat lúdica, separada de les obligacions i les tensions.

CONEIXEMENT

Jugar és la millor manera de conèixer el propi fill i el fill als seus pares.

TEMPS

Implica compartir temps d'oci amb els fills.

MEMÒRIA

Més enllà dels beneficis que alguns jocs aporten al cervell, tornar a jugar permet recuperar algunes funcions que han quedat com amagades per la serietat i les responsabilitats de l'edat.

